

GÓRNOŚLĄZAK

Pismo codzienne, poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku.

GÓRNOŚLĄZAK

wychodzi 6 razy w tygodniu i kosztuje miesięcznie
3.— zł.

Przez lud — dla ludu!

Redakcja i Administracja: Katowice, św. Stanisława 4
Telefon 1414 i 156 — P. K. O. Katowice 304540

ZA OGŁOSZENIA

płaci się 20 gr za wiersz milim. Wiersz reklamowy 70 gr.
Na pierwszej stronie 80 groszy

Nr. 25

Katowice, sobota 30-go i niedziela 31-go stycznia 1932 r.

Rok 31

P. K. O.

jest największą Instytucją oszczędnościową w Polsce,
i daje największe bezpieczeństwo powierzonym wkładom
Každy Urząd Pocztowy jest zbiornicą P. K. O.

Oddział P. K. O. w Katowicach, ulica Szopena 1.

Nie pora na mrzonki.

Nadzwyczajna komisja pojednawczo-arbitrażowa w rozstrzygnięciu sporu między pracodawcami a pracownikami w górnictwie wydała orzeczenie, mocą którego odrzuciła niesamowite pretensje przemysłowców 21% obniżki płac. Wyrok ten jednak komisji nie zadowolnili świat pracy. Przeciwnie obniżka 8%, za którą opowiedziała się komisja, jest niezmiernie bolesnym ciosem i tak w głodowe zarobki. Rozgoryczenie najszerzych warstw robotniczych które, nawiasem mówiąc, nie przyjmują do wiadomości orzeczenia komisji pojednawczo-arbitrażowej, potęguje jeszcze fakt, że gdy z jednej strony skazuje się liczne rodziny robotnicze na niesłychane „przyciskanie pasa“, to z drugiej strony robotnik nie widzi najmniejszej chęci u przemysłowców obniżenia poborów, tantjem i udziałów w zyskach — dyrektorów, naddirektorów i innych potentatów przemysłowych.

Jest kryzys — to prawda. Ale jakim prawem następstwa jego ponosić ma szara masa robocza wyłącznie, a opływający w dostatki i wygody jeden czy drugi „baron“ węglowy czuwać nad nienaruszalnością swych olbrzymich dochodów? Najwyższy reprezentant władz na Śląsku wojewoda dr. Grażyński zapowiedział, że stan ten zmienić się musi i na ołtarzu gniotącego przesilenia złożyć muszą ofiary również i owi magnaci przemysłowi. Nie wiemy jeszcze, w jakiej formie ma się to stać, życzyliby sobie jednak należało, by świadczenia kryzysowe naszych „baronów węglowych“ przybrały najbardziej realną formę, to jest ograniczenie ich poborów — to nie o 10 czy 20%, ale o 50, a w niektórych wypadkach o 80 i 90 nawet procent. Wówczas dopiero będzie można mówić o sprawiedliwym rozłożeniu świadczeń na rzecz kryzysu. Wiadomo, że dla niejednego dyrektora tysiąc czy parę tysięcy mniej znaczy niż dla robotnika złotówka.

Nie ludźmy się, że przemysłowcy z własnej inicjatywy poczynią jakieś kroki w tej mierze. Nie doczekalibyśmy się tego nigdy! Tu — wołamy jeszcze raz — winny być powołane specjalne instancje, których zadaniem byłoby wyszukać miarę, jaką należałoby stosować przy obciążeniu pensyj dyrektorskich. W chwilach nadzwyczajnych uciec się należy do środków nadzwyczajnych. Zresztą zrozumienie tej konieczności

Noc trwogi i paniki w Szanghaju.

Okrety amerykańskie płyną na wody chińskie.

Londyn. Szanghaj przeżył dziś noc grozy i paniki. Do tej chwili słychać bezustannie odgłosy strzałów karabinowych i terkotanie karabinów maszynowych. W ciągu nocy nikt oka nie zmrużył. Nieustanne wybuchy pocisków artylerii japońskiej i bomb lotniczych wywoływały popłoch wśród ludności.

Równocześnie w wielu miejscach wybuchły pożary. Z przedmieścia Chapei ogień rozszerza się na inne dzielnice, przybierając zastraszające rozmiary. Zagrożona jest również koncesja międzynarodowa, w której bezpośrednim sąsiedztwie leży płonący dworzec dzielnicy Chapei.

Wczoraj o godz. 22,30 według czasu miejscowego admirał japoński nakazał bombardowanie fortu Wusung. Po wystrzeleniu 40 granatów japońskie okręty wojenne wstrzymały ogień. Jako powód bombardowania Japończycy podają fakt ostrzeliwania przez żołnierzy chińskich kanonierki japońskiej.

O godz. 23,10 poczęto pośpiesznie wysadzać na ląd japońskich strzelców morskich, którzy na samochodach pancernych udali się do wnętrza dzielnicy Chapei i zaatakowali wojsko i policjantów chińskich.

Chińscy żołnierze urządzili szereg zasadzek, ostrzeliwując Japończyków z domów i okien. Oddziały japońskie nie liczyły na tak zacięty opór ze strony Chińczyków.

Dziś o godz. 3-ej rano walka rozgorzała na wszystkich ulicach Chapei. Kule i źle wymierzone pociski artyleryjskie trafiły nawet do dzielnicy międzynarodowej.

daje się wyczuwać nawet wśród rozsądniejszych sfer kierowniczych w naszym życiu przemysłowym i gospodarczym wogóle, chodzi tylko o to, by zrodziła się skądś w tym kierunku inicjatywa. Z wywiadu p. wojewody przekonujemy się, że myśl taka kiełkuje w narodajnych sferach i spodziewać się należy, że przyoblecze się w realne kształty. Im prędzej się to stanie, tem lepiej.

Los naszych robotników serdecznie odczuwa całe nasze społeczeństwo i chętnie widziałoby ono polepszenie jego doli. Pod tym względem jest ono bezsprzecznie jednolite. Z tem większym przeto zdumieniem przychodzi nam

O godz. 4,40 padł rozkaz urzędzenia ataku lotniczego na miasto. Eskadra japońskich samolotów bombowych poczęła bombardować dzielnicę Chapei. Kilkanaście potwornych wybuchów ciężkich bomb spowodowało pożary. Wkrótce potem Japończycy otrzymali posiłki i obsadzili dzielnicę Honkin. Przez dzielnicę międzynarodową przejeżdżały samochody japońskie, ostrzegające ludność przed atakiem lotniczym.

W tym samym czasie fort Wusung rozpoczął kanonadę, aby nie dopuścić do lądowania dalszych wojsk japońskich. Japońskie okręty wojenne odpowiedziały ogniem i fort rozbiły. Japończycy urządzili w strefie międzynarodowej lazarety polowe. Nieustannie przejeżdżają karetki sanitarne oraz samochody ciężarowe z posiłkami i jeńcami chińskimi. Ludność chińska bądź chroni się do dzielnic międzynarodowej, bądź też zabarykadowała się w mieszkaniach. Wczesnym rankiem udało się wojskom chińskim odbić dworzec kolejowy w Chapei. Spodziewają się przybycia w ciągu dnia dzisiejszego posiłków chińskich z Fuczau. Przybyć mają również pociągi pancerne.

Niespodziewany atak japoński wywołał zdumienie władz koncesji międzynarodowej. Po przyjęciu warunków japońskich przez władze miejskie spodziewano się powszechnie odprężenia sytuacji.

Japończycy uzasadniają swój krok... bezpieczeństwem koncesji międzynarodowej, gdyż policja chińska była zbyt słaba, aby przeszkodzić wdarciu się do dzielnicy Chapei, sąsiadującej z koncesją, niedyscyplinowanych dezertersów chińskich.

Granice strefy międzynarodowej otoczone są rowami strzeleckimi, w których zajęli stanowiska żołnierze amerykańscy, angielscy, francuscy i włoscy. W porcie stoi na kotwicy 23 japońskie, 5 angielskich, 2 francuskie i jeden amerykański okręt wojenny. Cztery kontrtorpedowce amerykańskie, które wczoraj wypłynęły z portu w Manilli, znajdują się w drodze na wody chińskie. Początkowo przypuszczano, że eskadra wykona jedynie demonstrację. Obecnie jest już pewne, iż nie będzie to demonstracja, gdyż okręty zdołają wprost do Szanghaju, dokąd mogą przybyć w przeciągu 35 godzin.

Głównodowodzący eskadrą z Manilli, kontradmirał Taylor, otrzymał od rządu tajne instrukcje, utrzymane w tonie bardzo energicznym. Treść rozkazu nie jest znana, lecz według krążących pogłosek, okręty amerykańskie wpłyną do portu w Szanghaju i zatrzymają się w bezpośrednim sąsiedztwie japońskich jednostek bojowych.

Podczas, gdy w Szanghaju grzmiały armaty, w Nankinie dokonuje się rekonstrukcja rządu. Premierem został Wang-Chin-Wei, ministrem spraw zagranicznych Lo-Wen-Kan. Były premier Sunfo został mianowany przewodniczącym rady ustawodawczej.

Pierwszy konflikt sowiecko-japoński w Mandżurji.

Londyn. W odległości 15 klm. od Charbina, na stacji kolei wschodnio-chińskiej, żołnierze japońscy usiłowali zarekwirować pociąg pośpieszny, lecz spotkali się z oporem ze strony personelu stacyjnego i obsługi pociągu.

jednym, że pomoc ma nastąpić natychmiast, że nie można uzdrawiać przemysłu długimi miesiącami czy latami, gdyż „zanimby słońce wstało, rosa oczywiście wyjadła“.

Ze smutkiem piszemy o tem nie mogąc zrozumieć, jak w obecnych brzemennych chwilach gazety te chciałyby ponad interesem najbardziej potrzebnych warstw, w oderwaniu od opinii całego społeczeństwa świecić Bogu świeczkę i djabłu ogarek.

Nie czas po temu, by marzyć i bawić się nierealnymi chwilowo eksperymentami, lecz należy znaleźć sposoby, któreby przyniosły bezpośrednią ulgę i odprężenie w ciężkiej atmosferze.

Hindenburg czy Brüning pójdzie w odstawkę?

Berlin. „12-Uhr-Blatt“ notuje pogłoski o mającym nastąpić kryzysie gabinetowym. Pogłoski o ustąpieniu Brüninga zagościły się w ciągu dnia wczorajszego. Szczególnie w kołach dyplomatycznych nie mówi się o niczym innym, jak tylko o kryzysie i wymieniu się Groenera jako następcę Brüninga. Oficjalnie pogłoski te są dementowane, przyczem zapewniają, że prezydent Rzeszy właśnie w ostatnich dniach oświadczył, iż nie zamierza okupić swej kandydatury ustąpieniem Brüninga.

Powstanie pogłosek ma swoje źródło w wizycie Groenera u Hindenburga. Wiadomość o wizycie przedostała się do publicznej wiadomości w drodze niedyskrecji. Twierdzi się, że Groener oświadczył Hindenburgowi, że dymisji kanclerza nie da się uniknąć, jeżeli kandydatura Hindenburga ma być przeforsowana. Ponieważ rokowania Schleichera z Hitlerem są rzeczą powszechnie znaną, poczęto natychmiast kolportować domniemanie, że Groener upatrzony jest na następcę Brüninga.

Dziennik wyraża powątpiewanie w ścisłość tych pogłosek i twierdzi, że kanclerz Rzeszy właśnie w ostatnich dniach w następstwie pozyskania berlińskiego

burmistrza dr. Sahma dla akcji na rzecz wyboru Hindenburga odniósł sukces polityczny. Dziennik zwraca jednak uwagę, że w pałacu prezydenta Rzeszy panują do pewnego stopnia nieprzychylnie

nastroje wobec kanclerza Rzeszy, a w kancelarii Rzeszy mówi się, że stosunki między kanclerzem a prezydentem Rzeszy nie są już tak ściśle i zażyłe, jak to było dotychczas.

Wyrok komisji rozjemczej odrzucony.

Związki zawodowe nie godzą się na obniżenie zarobków.

Katowice. Związek Związków Zawodowych wniósł sprzeciw przeciwko wyrokowi komisji rozjemczej z dnia 28 bm., którym obniżono zarobki górników w rewirze centralnym o 8 procent a w innych rewirach o 10 a nawet i więcej procent. Odrzucenie wyroku uzasadniono następująco:

Związki zawodowe nie mają gwarancji, że pracodawcy uszanują orzeczenie komisji rozjemczej, mianowicie: że zatrudniać będą większą jak dotychczas liczbę bezrobotnych, nie będą zamykać kopalni oraz zaniechają świętówek. Również związki zawodowe nie mają zapewnienia, że 8-procentowa obniżka zarobków będzie zużyta w pierwszej linii na wytworzenie funduszu wyrównawczego, który ma pokrywać straty, spowodowane wywozem węgla na rynki zamorskie.

Pracodawcy chcą wyrzucić dalsze tysiące robotników na bruk.

Katowice. Komisarz demobilizacyjny rozpatrywał wczoraj (piątek) wnioski zarządów kopalni „Rymer“, „Emma“, „Szarłota“ i „Matylda-Wschód“, które żądały zwolnienia razem około 1000 robotników. Wnioski te odrzucono a jednocześnie postanowiono utworzyć specjalną komisję, do której należeć będzie komisarz demobilizacyjny, inspektor pracy oraz przedstawiciele związków zawodowych. Komisja ta ma objechać wszystkie cztery kopalnie i na miejscu stwierdzić ich rzeczywiste położenie. Związki zawodowe złożyły energiczny protest przeciwko praktykom przemysłowców, którzy jednocześnie chcieliby obniżyć zarobki, zaprowadzać dłuższe niepłatne urlopy a nawet zamykać kopalnie. Jestto samowolą przemysłowców, niezgodną z orzeczeniem specjalnej komisji rozjemczej, na którą związki zawodowe pod żadnym warunkiem zgodzić się nie mogą.

Tramwajarze łódzcy strajkują, a wozy jeżdżą puste.

Łódź. Wczoraj w nocy dyrekcja K. E. Ł. zakończyła wszystkie przygotowania celem uruchomienia w dniu wczorajszym komunikacji tramwajowej. Pierwsze wagony wyruszyły z remiz na miasto o godz. 8.15. Stanowiska przy motorach zajęli kontrolerzy, służbę konduktorską pełnią nowozaażgowani pracownicy. Wśród nowych konduktorów 8 posiada wykształcenie średnie. Narazie uruchomionych zostało 30 pociągów. Liczba ta wzrośnie w miarę napływu nowych sił. Dyrekcja liczy na to, że na widok tramwajów, kursujących po mieście, wielu ze strajkujących pracowników zgłosi się dziś do pracy.

Władze wydały szereg zarządzeń, mających na celu zagwarantowanie spokoju. W okolicach remiz i na ulicach, któremi przejeżdżają tramwaje, wzmocniono posterunki. Komisja strajkowa, działająca obecnie pod egidą nowoutwo-

żonego związku tramwajarzy, zwróciła się do władz rządowych, aby uniemożliwiły wyjazd tramwajów na miasto, gdyż może to doprowadzić do smutnych następstw. Związki Ch D., ZPP, i Praca uchwały zaprotestować przeciw użyciu kontrolerów jako łamistrajków. Koło remiz uwijają się delegaci komisji strajkowej, którzy namawiają nowozaażgowanych konduktorów do porzucenia pracy. Nastrój na mieście jest niepewny. Aczkolwiek tramwaje kursują, jednak nikt nimi nie jeździ, gdyż publiczność obawia się ewentualnych awantur. Celem poparcia tramwajarzy proklamowany został na sobotę strajk jednodniowy w magistracie, elektrowni, gazowni, Kasie chorych i niektórych fabrykach. Za strajkiem opowiedzieli się włókniarze i jedwabnicy z wyjątkiem klasowców.

Przy ischlas (zapalenie nerwu kulszowego) po zażyciu zrana naczczo szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa następuje lekkie obfite wypróżnienie, do którego przylączy się później przyjemne uczucie wypróżnienia się. Ządać w aptekach i drogerjach.

Cenne wykopaliska na Pomorzu.

Toruń. W Gostkowie na Pomorzu podczas kopania natrafiono na ślad grobów prehistorycznych, nie spotykanych dotychczas na terenie woj. pomorskiego. Są to groby pochodzące z okresu pierwszej kultury greckiej i wpływów cesarstwa rzymskiego. Goci osiedlili się na Pomorzu, wedle dotychczasowych badań, od II do IV wieku po Chr., poczem wywędrowali nad Morze Czarne.

Francja przygotowuje się do wyborów

Paryż. Rozwiązanie parlamentu ma nastąpić 15 marca. Nowe władze ustawodawcze rozpoczną swą działalność 1 czerwca. Wybory rozpoczną się 22 maja, t. j. po wyborach w Rzeszy, których rezultat niewątpliwie odbije się na wyborach francuskich. Ogólnie przypuszczają tu, iż nowa izba będzie miała małą przewagę lewicy. Możliwe jest, iż radykalowie nie zechcą skartelizować się z socjalistami, a to w celu utworzenia gabinetu koncentracji republikańskiej.

Podejrzana ruchliwość Ukraińców w Genewie.

Genewa. Ze źródeł ukraińskich donoszą nam, że akcja Ukraińców z Małopolski Wschodniej na terenie genewskim będzie rozszerzona w najbliższym czasie. Na terenie Genewy pojawił się Ukrainiec, syn emigranta z Małopolski Wschodniej do Ameryki, niejaki Makohan, żonaty z bogatą Amerykanką, rozporządzający, poza osobistą fortuną, także wielkimi funduszami propagandowymi, stworzonymi przez amerykańskich i kanadyjskich Ukraińców. Akcja Makohana ma tu być prowadzona równoległe do akcji dr. Panejki i Konowalca. Na Quai du Montblanc zakładają Ukraińcy wielkie biuro, które ma na celu wydawanie rozmaitych biuletynów i publikacji propagandowych.

Stocznie amerykańskie nagwałt budują wojenne okręty.

Nowy Jork. W stocznicach amerykańskich zauważono nagłe ożywienie. Okrety, których budowa była wstrzymana ze względów oszczędnościowych, są obecnie szybko wykańczane. Prezydent Hoover miał oświadczyć, że zmuszony jest dostosować tonaż floty amerykańskiej do tonażu floty japońskiej. Wskutek ostatnich ograniczeń w budowie, marynarce Stanów Zjednoczonych grozi prześcignięcie przez rozrastającą się flotę japońską. Koła marynarki wojennej wywierają nacisk na rząd, by flota amerykańska została wzmocniona.

Generał Sandino

dowódca wojsk buntowniczych w San Salvador, gdzie w całym kraju wre zażarta wojna domowa, ofiarą której padło już kilka setek ludzi zabitych. Rewolucja ma charakter komunistyczny.

Na Jagielniku.

Opowiadanie z prawdziwego zdarzenia.

2) (Ciąg dalszy.)

— No, dobrze już... dobrze! Mówię ci, że jak się dorwiesz do słowa, to i pytlujesz... a tu krótko trzeba wszelką rzecz kończyć. Weźno kieliszek, a dawaj szklankę.

— Ty!... Ja myślałam, że tobie coś wedle statku przyszło do głowy — a ty znów swoje.

Zawróciła się, odeszła w kąt i na s'ółku usiadła; ale nadąsana i taka gniewna, jak żeby nigdy już nie miała przebaczyć mężowi, że jeno gwoli większego łyku z butelki domagał się od niej pocałowania.

Co to jednak pomoże gniew takiej niewiasty, jak ta — Grudzina. Są kobiety sekutrice, zrędy, kłótlive, co to od rana do wieczora wywodzą na każdego z kolei, czy się dziecko nawinie przed oczy, czy mąż z podwórka wejdzie na bróg. Taka to już natura, i od takiej baby niech Bóg chroni człowieka! Ona bez przyczyny z błotem cię zmiesza i nie da wycchnąć po pracy, więc od niej — od takiej ucieka nawet stateczny

mąż; a jak lekkiego serca, to i gdzie się ma podziąć? Naciśnie czapkę na uszy i ciągnie prosto do karczmy.

Żle z taką babą... o! żle! Piekło w domu, a od piekła każdy chce być z daleka.

Niewiasta Grudy inną miała naturę. Ta dobrem słowem i zgodnym sercem chciała przyciągnąć męża, przekonać i do statku nakłonić. Ale jego znowu natura... gdzie tam! Nie obchodził go dom, nie obchodziła żona i dzieci, a byli pod jednym z nim dachem... no, to i były. Chciał tego tylko, żeby w chacie nie było pusto, bo samotności nie lubił, a zresztą, posługiwał się raz żoną, to znowu dzieckiem — z kolei. Siedział zazwyczaj do północy u Joska, a jak wróci z zalaną pałką i zalegnie w pościeli, to nazajutrz słonko het już wysoko, rolnik w polu nawraca pług aż na trzecim zagonie, on zaś chrapie jeszcze. że w podwórku przez ścianę słyszysz. A wstańcie, to i buty już oskrzybane z wczorajszego błotka, przez które brnął z szynku, nie pytając o drogę; a i sukmana wytarta z płam. Wstaje, ubiera się... i jakby nic, jak żeby nie było wczorajszego maszerunku wprost przez kałużę, ani zawichrzenia w głowie, ani zatoczenia się w rów.

Tyle miał Gruda usłużności od żony i dzieci; on sam przecież nie pamiętał nigdy o ich potrzebach, choć grosza wpływało huk do kieszeni. Jak wrócił o północy i zawił się w pościel, żona z dziećmi ścigały z niego buty i obleczenie, więc gdy od wypadku coś tam zostało jeszcze w kieszeni grosza, to tem się żywił dom cały. — i rodzina, i on. I o to upominał się jeszcze: „a oddajcie“, a „a co wy mnie tak rabujecie“; ale nie było rady — co Grudzina złapała w garść, tego już mąż nie dostał z powrotem, jeno miał strawę na stół i dach nad głową.

Nie ma co gadać, Grudzina — to zaradna niewiasta i daj Boże taką każdemu. A i on — warchołu, w chacie nie zrobi, ani się nie kłóci, ani pomstuje, jeno szynk i wódczysko, — a potem że na krętych drogach zarobku szuka. To na n.m. leżało płamą.

Ale i plama... jak jaka i jak w czwih tam oczach. Kto potrzebował Grudy, ten mu basował; potrzebowali zaś wszyscy na okolicę, bo takie były czasy — bo Gruda piśmienny. Lada bazaracz znał ten swój czas, chował do kieszeni papierki, a obliżywał się, a poszeptował sam do siebie: „to mi to żniwo!“

I być żniwo za dorady, za pismo,

a wszystko na grosz gotowe. Co to ludziska poczęstunków wtedy wypili, a i dziś jeszcze — jak do okolicy. Urwało się wiele, ale kto kołomacić potrafi i porachunku ze sumieniem nie robi — jest także.

Male parta jednak, idzie do czarta, więc też wszyscy tacy doradcy, tacy piśmaki niby, a w rzeczy samej gryzmoły, chociaż brali od ludzi, ciągnęli, to każdy jak bizun — goły. Co przyszło, to i poszło... taka to już natura tego zarobkowania. Rzadko który, chyba jeden na stu coś tam sobie uciufał; zairzeć przeceź pod jego dach, a wymiarkować, jak jest z domowym szczęściem, z rodziną, otóż to tu już wyraźnie palec Boży zaciążył karą!

Niewiasta Grudy to właśnie brała w rachunek, mąż przeceź na przełożenia wszelkie tak odpowiadał:

— Co ty tam wiesz! Nie oszczędziłem nic dotąd; ale zbiorę jeszcze, uciufam. Moje pióro, a znajomość prawa, a ludzkie oczekiwania... ho! ho!

— Ależ i ludzie pożytku nie mają — przygadywała żona. — Boć się obejrzyj tylko. Ile obiecywałeś, a kto tego dostąpił?

(Ciąg dalszy nastąpi.)

